

Nr 5.

Av herr **Ström, Fredrik, m. fl.**, *angående provisorisk pensionsförstärkning för civila och militära pensionstagare m. m.*

I denna motion väckas förslag *dels* om en provisorisk pensionsförstärkning, avsedd att utgå för tiden från och med den 1 juli 1940 intill dess definitiv pensionsreglering träder i kraft, *dels ock* om att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag i fråga om de s. k. äldre pensionstagarnas ställning vid pensionsregleringar. Då dessa frågor tidigare antingen överhuvud icke varit föremål för uppmärksamhet eller ock blivit föremål för en viss meningsbrytning, hava vi ansett det lämpligt, att, innan vi närmare motivera förslagen, återgiva några av huvudpunkterna i pensionsväsendets hittillsvarande utveckling, sådan vi fatta denna, ävensom att lämna en redogörelse för arbetet på en reformering av pensioneringen.

Synpunkter på pensionsrättens utveckling.

Det framåtskridande, som i så hög grad satt sin prägel på samhällslivets utveckling under de första decennierna av vårt århundrade, har lämnat statens pensionering av sina tjänstemän i stort sett oberörd. Medan utvecklingen på snart sagt alla andra områden medfört en successiv höjning av levnadsstandarden för de ekonomiskt betryckta, markera de mera betydelsefulla data i pensionsrättens utveckling — såvitt gäller pensioneringen av civila tjänstemän, 1907 års civila pensionslag, 1920 års pensionslag för kommunikationsverken och civila tjänstepensionsreglementet av år 1934 — i huvudsak endast en reglering av olika detaljspörsmål, i den mån icke de nya författningarna endast inneburit klarare begreppsbestämningar. Det synes kunna vara av ett visst värde att något uppehålla sig vid denna stagnation i utvecklingen då insikten om densamma gör det lättare att förstå den utbredda opinionsbildningen under senare år kring frågan om en förbättring av pensionerna.

Grunderna för pensionernas beräkning. Pensionsbeloppen enligt de gällande författningarna i ämnet, civila och militära tjänstepensionsreglementena, äro beräknade såsom två tredjedelar av de för vederbörande lönegrader gällande slutlönerna för billigaste ort (A-ort). *Kvottalet* två tredjedelar är detsamma, som gällt för pensionernas beräkning alltsedan år 1878, då pensionsbestämmelser utfärdades för de verk, för vilka löne reglering genomförts enligt det av 1876 års riksdag för rikets hovrätter m. fl. verk an-

tagna lönesystemet. I anslutning till den vid löneregleringen skedda uppdelningen av avlöningen i lön och tjänstgöringspenningar, av vilka lönen i regel motsvarade två tredjedelar av avlöningen, fastställdes nämligen i dessa bestämmelser, att pensionen skulle utgå med samma belopp som lönen. Det kan allvarligt ifrågasättas, om icke kvarblivandet vid denna kvotdel i verkligheten inneburit en försämring av pensionstagarnas levnadsstandard, såtillvida som penningvärdets försämring medfört att det »reala» förhållandet mellan pension och lön minskat. I varje fall synes uppenbart, att den plötsliga inkomstminskningen vid avskedstagandet måst bliva betydligt mera kännbar i samma mån som levnadsstandarden höjts för så gott som alla samhällskategorier, väl även för tjänstemännen under deras tjänstetid. Vid bedömande av utvecklingen får vidare icke förbises följande förhållande. Tjänstemännen, vilka tidigare icke haft skyldighet att till någon del bekosta sin pensionering, ålades i 1907 års pensionslag att bidra till pensioneringen med vissa belopp, detta i anslutning till ett uttalande av 1899 års riksdag om önskvärdheten av en avgiftsplikt för att hos tjänstemännen vidmakthålla insikten om förmånen av att äga pensionsrätt; någon förbättring av pensionens förhållande till lönen genomfördes likväl icke. Avgifterna beräknades och beräknas fortfarande så, att med dem skulle kunna täckas omkring en tredjedel av samtliga pensioneringskostnaderna. Det är möjligt, att de nuvarande pensionsavdragen i verkligheten icke uppfylla detta krav, men kvar står likväl det anmärkta förhållandet, att tjänstemännen tidigare hade relativt sett minst lika höga pensioner utan någon avgiftsplikt. Vad härefter gäller *den lön, med hänsyn till vilken pensionen beräknas*, torde få erinras, hurusom pensionerna fortfarande beräknats med hänsyn till lönerna på billigaste ort. Utvecklingen har sålunda icke tagit något intryck av det tänkesätt, som på många andra områden, bland annat beträffande tjänstemännens avlöande, trängt igenom, enligt vilket staten genom att taga hänsyn till olikheten i levnadskostnader på olika orter söker såvitt möjligt undanröja den därav uppkommande olikheten i levnadsstandard. Även om fullständig enighet icke råder om lämpligheten av en dyrortsgradering, ett förhållande som ligger i sakens natur, är det likväl svårt att se huru en dyrortsgradering av lönerna låter sig väl förenas med icke dyrortsgraderade pensioner. Genom denna kombination uppkommer nämligen ett sådant förhållande, att en tjänsteman vid avskedstagandet erhåller en inkomstminskning av, därest han varit anställd å ort tillhörande den billigaste ortgruppen, en tredjedel, men om han tjänstgjort å dyraste ort hälften eller mera. En sådan ordning synes vara försvarbar under förutsättning antingen att pensionsbeloppen vore mycket rikligt tilltagna — i så fall skulle den väl dock vara förkastlig ur statsfinansiell synpunkt — eller ock att det överensstämde med statens önskningsar att pensionerade statstjänstemän bosatte sig på de billigaste orterna, men ingen torde vilja göra sig till företrädare för någondera ståndpunkten. Allt starkare krav ha också rests på en reformering av pensionsväsendet på sådant sätt att pensionerna dyrortsgraderas liksom lönerna.

Behandlingen av äldre pensioner. Den utveckling, för vilken nu redogjorts, innebär i sina grunddrag endast att pensionsbeloppen höjts med två tredjedelar av den genom lönerogleringarna åstadkomna löneförbättringen på billigaste ort. Även bortsett från det tvevelaktiga, huruvida icke det reella förhållandet mellan pension och lön härigenom minskat, synes en mycket allvarlig invändning kunna göras mot det sätt, på vilket de s. k. pensionsregleringarna verkstälts. Varje pensionsreglering har utförts från den utgångspunkten, att den skulle erhålla giltighet endast för de tjänstemän, vilka efter dess ikraftträdande avgå med pension, men däremot icke för tjänstemän, som redan pensionerats. Följden härav har blivit, att samtidigt levande tjänstemän, som under sin tjänstetid utfört ett fullt likvärdigt arbete och som under i övrigt samma betingelser tjänat staten, komma att efter tidpunkten för avgången indelas i olika skikt med hänsyn till storleken av pensionen: ju äldre skikt pensionstagaren tillhör, desto mera otidsenlig och otillräcklig är hans pension. I betraktande av att datum för en löneroglerings ikraftträdande både kan vara och verkligen är beroende av olika omständigheter av rent tillfällig art, måste en sådan ordning anses såsom ett allvarligt missförhållande, då den skapar ett ständigt missnöje bland stora kategorier av samhällsmedborgare. Allt mera allmän har den uppfattningen blivit, att staten förhåller sig fullkomligt likgiltig till de redan uttjänta statstjänstemännens existensmöjligheter.

I betraktande av de i förhållande till totalutgifterna för löner och pensioner relativt små belopp, varom här är fråga, torde det icke vara riktigt att söka förklaringen till den påtalade anordningen i statsfinansiella skäl. Fastmera kan starkt ifrågasättas, huruvida icke anordningens tillkomst och fortvaro beror på en även från andra områden bekant oförmåga att fatta förhållanden mellan staten och enskilda på annat sätt än som förhållanden mellan enskilda. I olika sammanhang ha uttalanden försports, varigenom man velat beteckna en sådan anordning såsom retroaktiv, där en pensionsreglering erhåller tillämpning på redan pensionerade befattningshavare, men dessa uttalanden synas röra sig i samma tankebanor som dem, enligt vilka pensionsrätten betraktas såsom resultat av en obligatorisk försäkring eller såsom en uppskjuten lön; i samtliga fallen betraktas förhållandet mellan staten och pensionstagarna på samma sätt som ett förhållande mellan enskilda. Då å ena sidan pensionstagarna icke hava minsta bestämmande över pensioneringen och å andra sidan pensionerna veterligen icke någon gång beräknats såsom summan av uppskjuten lön, torde icke något av åskådningssätten motsvara de verkliga förhållandena, och enighet synes ej heller hava kunnat vinnas om att man skall betrakta pensionsrätten på någotdera sättet. Likaså torde i själva verket all grund saknas för att tala om någon retroaktivitet i det här berörda fallet. Innebörden av en allmän löneroglering — till skillnad från en förändring av lönegradsplaceringen — är ju att anpassa lönens siffermässiga belopp efter penningvärdet och efter inträdda förändringar i levnadsstandarden för andra kategorier av samhällsmedborgare, och det förefaller allra naturligtast att giva en pensionsreglering precis

samma innebörd. Liksom det med denna uppfattning synes riktigast att företaga en pensionsreglering samtidigt med en lönerreglering, förefaller det nästan självklart, att pensionsregleringen efter sitt ikraftträdande bör tillämpas å alla pensionstagarna och ej endast å en obetydlig del av dem, som därtill ännu icke avgått. Att göra pensionsregleringen retroaktiv i verklig mening, d. v. s. att lämna vid ikraftträdandet befintliga pensionstagare ett pensionstillägg för tiden dessförinnan, bör däremot uppenbarligen icke ifrågakomma.

I detta sammanhang torde även böra erinras därom, att den angivna uppfattningen visat sig omöjlig att helt upprätthålla i praktiken. Genom olika beslut av statsmakterna hava s. k. pensionsförbättringar genomförts för vissa kategorier av äldre pensionärer. I åtskilliga fall hava förbättringarna emellertid endast gällt någon sådan mindre kategori pensionstagare, för vilken frågan syntts mest brännande. Förbättringarna hava vidare konsekvent avvägts på sådant sätt, att de äldre pensionerna skulle uppgå till ett väsentligt lägre belopp än de nya pensionerna. Av största betydelse är slutligen, att de beslut, genom vilka pensionsförbättringarna tillkommit, icke fattats i sammanhang med pensionsregleringarna för nytillkommande pensionstagare utan först efter det att betingelserna för en någotsånär draglig existens på den äldre pensionen blivit så radikalt ändrade, att beslutet om pensionsförbättringen måste framstå som ett undanröjande av ett av samhällets svårare missförhållanden.

Arbetet på en reformering av pensionsväsendet.

Sedan 1938 års riksdag antagit nytt civilt avlöningsreglemente, avsett att träda i kraft den 1 juli 1939, har chefen för finansdepartementet den 17 juni 1938 tillkallat särskilda sakkunniga för utredning angående en reviderad pensionslagstiftning. Av de offentliggjorda direktiven för utredningen synes framgå, att uppdraget avser en reglering av pensionerna för befattningshavare, å vilka såsom tjänstemän antingen civila eller militära avlöningsreglementet varit tillämpligt, d. v. s. vilka avgå den 1 juli 1939 eller senare, men att frågan om reglering av redan beviljade pensioner icke tillhör uppdraget. För övrigt framgår av direktiven, att en »förutsättningslös prövning bör ägnas den av 1930 års pensions-sakkunniga behandlade, utan tvivel svårlösta frågan, huruvida och på vad sätt en ändring av det hittills hävdvunna förhållandet mellan pension och lön kan och bör genomföras i syfte att bereda pensionärer å dyrare orter en förmånligare ställning än för närvarande». Enligt vad som inhämtats, torde något förslag i ämnet icke kunna förväntas förrän till 1941 års riksdag.

Även frågan om de redan pensionerades ställning har emellertid nyligen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. I anledning av vissa motioner till riksdagen 1938 om en allmän provisorisk pensionsförbättring förklarade bankoutskottet i ett enhälligt utlåtande, nr 61, att enligt utskottets mening en *definitiv* reglering av redan beviljade pensioner borde äga rum

i samband med en revision av de gällande pensionsbestämmelserna. Arbetet härpå borde bedrivas med all möjlig skyndsamhet, och det vore önskvärt om förslag i ämnet kunde framläggas redan för 1939 års riksdag. Med hänsyn till behovet av snara åtgärder ansåg utskottet angeläget, att i varje fall förslag om *provisorisk* pensionsförbättring av Kungl. Maj:t förelades nämnda års riksdag. Med bifall till utskottets hemställan avlät riksdagen till Kungl. Maj:t skrivelse, nr 381, med anhållan att Kungl. Maj:t ville i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet förordat låta verkställa utredning och till 1939 års riksdag inkomma med förslag till provisorisk pensionsförstärkning.

Såsom förut framhållits, lärer det icke tillhöra de sakkunnigas uppdrag, vilka omhänderhava frågan om revision av pensionslagstiftningen, att utreda frågan om de äldre pensionernas reglering. Något förslag om provisorisk pensionsreglering framlades ej heller för 1939 års riksdag, ehuru bland annat regeringschefen i ett radiotal den 9 september 1938 kontasterade, att man inom finansdepartementet förberedde en allmän förbättring av de äldre pensionerna. Åtgärderna i anledning av riksdagsskrivelsen synas hava inskränkt sig till att en statistisk utredning verkställts, vilken avlämnats till chefen för finansdepartementet för snart ett år sedan. Därjämte har 1939 års riksdag i överensstämmelse med en kungl. proposition fattat ett beslut om pensionsförbättring av mycket liten räckvidd. Enligt detta må från och med den 1 juli 1939 utgå *dels* till officerare, underofficerare och civilmilitär personal på aktiv stat som pensionerats före ingången av år 1918: tjänstepensionsförmåner med belopp som skulle utgått därest pensionstagaren med oförändrat antal tjänsteår avgått under sagda år, *dels* till värvat manskap vid marinen, som är berättigat till tilläggspension enligt KBr den 18 september 1918 men icke till ytterligare tilläggspension enligt KBr den 4 juni 1920: tjänstepensionsförmåner med belopp, som skolat utgå därest pensionstagaren vid avgången varit höghåtsman, och *dels* till daglönare vid marinen, vilka pensionerats före ingången av år 1918: tjänstepensionsförmåner med belopp som skolat utgå därest pensionen avpassats enligt kungörelsen den 24 augusti 1924 angående pensionsförbättring åt vid marinen anställda daglönare.

Slutligen må i detta sammanhang i korthet redogöras för de yrkanden om provisorisk pensionsförbättring (pensionstillägg, pensionsförstärkning), vilka framställdes i olika motioner till 1938 och 1939 års lagtima riksdagar.

Motioner till 1938 års riksdag. I andra kammaren yrkade herrar Tengström, Göteborg, (fp.) och Hage, Luleå, (s.) m. fl. i motion nr 190, att ett provisoriskt pensionstillägg skulle beviljas samtliga redan pensionerade statstjänstemän från och med den 1 juli 1938, uppgående till 300 kronor per år eller, om detta icke skulle befinnas genomförbart, 180 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp I, 240 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp II och 300 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp III, allt enligt den för folkpensioneringen gällande ortsgrupperingen. Samma motion väcktes i första kammaren (I: 161) av herrar Bäcklund, Falköping, (s.) och Holmström, Gävle, (h.) m. fl.

I andra kammaren hemställdes vidare i en av herrar Lundqvist, Rotebro,

(h.) m. fl. väckt motion (II: 62), att riksdagen måtte besluta att till alla, som åtnjöte pension enligt civila eller militära tjänstepensionsreglementet, skulle från och med den 1 juli 1938 utbetalas provisorisk pensionsförstärkning med 180 kronor per år och pensionär. Samma yrkande gjordes i en motion (II: 191) av herrar Ernst Äqvist, Örebro, (fp.) och John Bergvall, Stockholm, (fp.).

Slutligen yrkade herr Brädefors, Luleå, (k.) m. fl. i motioner (II: 278 och 279), dels att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag för förbättring av pensionsbestämmelserna för tjänstemän och arbetare i statens tjänst, även för de redan pensionerade, med avseende på förhöjningen av de lägre befattningshavarnas pensioner samt dyrortsgruppering av pensionerna, dels att riksdagen måtte besluta från den 1 januari 1938 bevilja samtliga statens pensionärer ett tillfälligt pensionstilllägg med samma belopp som tillfälligt lönetillägg för statens befattningshavare.

Såsom förut nämnts beslöt riksdagen i enlighet med vad *bankoutskottet* enhälligt tillstyrkt i utl. nr 61, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning och till 1939 års riksdag inkomma med förslag till provisorisk pensionsförstärkning.

Motioner till 1939 års riksdag. I lika lydande motioner, I: 41 och II: 92, föreslogo herr Lundqvist, Rotebro, (h.) jämte 27 andra motionärer, respektive herr Bäcklund (s.) jämte 19 andra motionärer, i båda fallen tillhörande olika partier, att till samtliga redan pensionerade skulle utgå provisorisk pensionsförstärkning med 180 kronor per år och pensionär, räknat från och med den 1 juli 1939.

I en annan motion, II: 73, föreslogo herrar Tengström och Th. Bergquist, (fp.), att riksdagen, i avvaktan på den slutliga reglering beträffande de redan pensionerade statstjänstemännens pensioner, som förutsattes komma till stånd, måtte besluta att tilldela alla, som åtnjöte pension enligt gällande grunder i civila eller militära pensionsreglementen, från och med den 1 juli 1939 t. v. provisorisk pensionsförstärkning med 180 kronor per år och pensionär; eller, därest detta icke skulle vara genomförbart, ett provisoriskt pensionstilllägg att utgå enligt följande grunder, nämligen med 150 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp I, 180 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp II och 210 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp III, allt enligt den för folkpensioneringen gällande ortsgrupperingen.

Slutligen hemställde herrar Brädefors m. fl. i en motion (II: 25) bland annat om ett provisoriskt pensionstilllägg att utgå med 180 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp I, 240 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp II och 300 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp III.

Bankoutskottet fann emellertid i utl. nr 62 motionerna icke böra föranleda till någon riksdagens åtgärd, då det icke syntes kunna undvikas, att åtgärder i förhöjande riktning komme att verka föregripande på utredningen om en revision av gällande pensionsbestämmelser. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan (skr. nr 400).

Sammanfattning och hemställan.

De i det föregående angivna synpunkterna på pensionsväsendets utveckling torde underlätta förståelsen av huru ett sådant förhållande kunnat uppkomma som det, vilket nu föreligger. De viktigaste av dessa synpunkter äro dessa:

Alltsedan år 1878 beräknas pensionen såsom två tredjedelar av avlöningen men från och med år 1908 erlägga pensionstagarna själva avgifter till sin pensionering, som avsetts skola täcka en tredjedel av pensionskostnaderna. Sedan ortstillägg införts å lönerna, i stort sett för de orter, som nu tillhöra ortsgrupperna E—I, ansågos pensionerna likväl böra beräknas i förhållande till lön utan ortstillägg. Även sedan fullständig dyrtidsgradering av lönerna införts, varvid de orter å vilka ortstillägg icke utginge i stort sett fördelades å ortsgrupperna A—D, beräknas pensionerna i förhållande till lönen å A-ort. De nu angivna förhållandena innebära en avsevärd relativ nedpressning av pensionstagarnas levnadsstandrad.

Till dessa omständigheter, som äro av betydelse för alla, respektive för flertalet pensionstagare, kommer för de s. k. äldre pensionärernas del, att de samtidigt med löne regleringar genomförda pensionsregleringarna endast fått giltighet för blivande pensionstagare, d. v. s. för mindre delen av de pensionstagare, vilka varit i behov av förbättringen. Då däremot äldre pensionstagares existensmöjligheter nästan konsekvent lämnats helt åsido, har följden blivit, att varje pensionsreglering åtminstone under de första åren efter ikraftträdandet mest framstått såsom en vacker gest utan reell innebörd.

Under det att riksdagen ägnat uppmärksamhet åt såväl spörsmålet om en förbättring av framtida pensioner som åt frågan om de äldre pensionärernas ställning och bestämt uttalat sig för en snar definitiv reglering av de äldre pensionerna, har Kungl. Maj:ts intresse i huvudsak varit inriktat på den förra frågans lösning. Sedan riksdagen 1938 hos Kungl. Maj:t hemställt om förslag till 1939 års riksdag angående åtminstone en provisorisk reglering av de äldre pensionerna, men något sådant förslag icke framlagts, ansåg sig riksdagen nödsakad även för sin del skjuta frågan åt sidan, så mycket mera som de av vederbörande departementschef anförda skälen för ett ytterligare uppskov syntes beaktansvärda. Då arbetet på en revision av pensionslagstiftningen ännu icke pågått någon längre tid eller tagit fastare form, kunde uppenbarligen med skäl befaras att en provisorisk reglering av pensionerna skulle kommit att föregripa revisionen.

Frågan om en provisorisk pensionsförstärkning synes emellertid numera hava kommit i ett väsenligt förändrat läge. Den redan inträdda avsevärda stegringen av levnadskostnaderna, som tyvärr kan väntas fortsätta i en ännu snabbare takt under den närmaste framtiden, har mot bakgrunden av att dyrtidstillägget endast till högst hälften kan kompensera fördyringen gjort behovet av en provisorisk pensionsreglering ännu mera trängande än förut. Väl är det sant, att den nuvarande statsfinansiella situationen påkallar en sänkning av levnadsstandarden för alla samhällslager, och statens pensionstagare få givetvis icke undandraga sig att i sin mån medverka till den nödvändiga begränsningen av statsutgifterna. Men — vare sig detta nu beror på att pensioneringsfrågan försummats under ett halvsekel eller icke — läget för det stora flertalet av pensionstagarna är för närvarande sådant, att det för var och en som har någon kännedom om pensionärernas existensvillkor måste synas rimligt och i högsta grad behjärtansvärt att bereda dessa medborgargrupper en lättnad i de ekonomiska villkor, under

vilka de leva. En provisorisk pensionsreglering bör däremot i nuvarande läge hållas inom så snäva gränser som möjligt.

Medan det nu anförda är det viktigaste motivet för att yrkande nu framställles om en provisorisk pensionsreglering, torde därjämte få erinras om följande. Då 1939 års lagtima riksdag icke ansåg sig böra bifalla förslagen om en provisorisk pensionsförstärkning att utgå från och med den 1 juli 1939, torde riksdagen hava utgått från att förslag i ämnet komme att föreläggas 1940 års riksdag. När det visat sig att detta icke kommer att bliva fallet, torde frågan böra övervägas på nytt. Vad särskilt gäller farhågorna för att man genom en provisorisk pensionsförstärkning skulle föregripa den pågående revisionen av pensionsbestämmelserna, synas dessa numera hava betydligt minskats eller bortfallit. Även om det utredningsorgan, som är sysselsatt med pensionsregleringen, ännu icke blivit färdigt med något förslag i ämnet, bör väl utredningsarbetet efter att hava pågått inemot 1 1/2 år hava tagit en så pass fast form, att det icke bör möta oöverstigliga svårigheter för bankoutskottet att i samråd med utredningen fastställa ett sådant pensionstillägg som icke kan äventyra utredningsresultatet.

Beträffande storleken av den provisoriska pensionsförstärkningen synes det sålunda av flera skäl vara nödvändigt att hålla densamma inom snäva gränser. I nuvarande läge vilja vi därför icke upptaga något av de yrkanden, som framställts i motionerna I: 161 och II: 190 år 1938 samt II: 25 år 1939. Däremot synes oss den i åtskilliga andra motioner till nämnda års riksdagar påyrkade pensionsförstärkningen med 180 kronor för år och pensionär vara så låg, att någon berättigad invändning mot densamma icke kan göras; huru den definitiva pensionsregleringen än är avsedd att utföras, torde väl nämligen ett tillägg till de nuvarande pensionerna av 15 kronor i månaden vara påräkneligt. Såsom i motionen 1938: II: 191 påpekades, understiger detta belopp två tredjedelar av det, vartill den genomsnittliga löneförbättringen uppgått vid de nyligen verkställda lönerogleringarna.

För den händelse emellertid ej heller detta förslag skulle anses genomförbart av sådana skäl som till exempel att en dyrortsgruppering av de nya pensionerna skulle vara påtänkt och de nya pensionerna på de billigaste orterna skulle bestämmas efter lönerna på dessa orter utan någon relativ höjning, anse vi oss böra, på samma sätt som i motionen 1939: II: 73 hemställa, att det provisoriska pensionstillägget skall utgå med 150 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp I, 180 kronor till pensionär inom ortsgrupp II och 210 kronor till pensionär inom ortsgrupp III, allt enligt den för folkpensioneringen gällande ortsgrupperingen. Ett genomförande av sistnämnda förslag skulle äga den förtjänsten att under någon tid visa i vad mån det är praktiskt möjligt att förena pensioneringen med en dyrortsgradering.

Under förutsättning att en sådan provisorisk pensionsförstärkning som nu förordats genomföres, torde de värsta olägenheterna av dröjsmålet med den definitiva pensionsregleringen bortfalla. Då den nuvarande situationen är allt annat än lämplig för att vidtaga förändringar i pensioneringen av ge-

nomgripande betydelse, anse vi oss icke böra framställa några yrkanden därom. Vi anse oss i detta hänseende endast böra föreslå, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att i samband med pågående utredning angående revision av pensionslagstiftningen upptages till övervägande spörsmålet, om och i vad mån en sådan anordning kan och bör genomföras, att pensionsregleringar framdeles vinna tillämpning jämväl å redan beviljade pensioner. Detta yrkande synes oss emellertid böra behandlas helt fristående till frågan om en provisorisk pensionsförstärkning.

I anslutning till vad sålunda anförts få vi föreslå,

1:o) att riksdagen måtte besluta, att, i avbidan på ikraftträdande av en allmän, definitiv reglering av pensionerna för statstjänstemän, skall, räknat från och med den 1 juli 1940 tills vidare, till civila och militära pensionstagare utgå provisorisk pensionsförstärkning med 180 kronor per år och pensionär;

eller därest detta icke skulle befinnas genomförbart,

ett provisoriskt pensionstillägg att utgå enligt följande grunder, nämligen med 150 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp I, 180 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp II och 210 kronor till pensionär boende inom ortsgrupp III, allt enligt den för folkpensioneringen gällande ortsgrupperingen;

2:o) att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att i samband med pågående utredning angående revision av pensionslagstiftningen upptages till övervägande spörsmålet, om och i vad mån en sådan anordning kan och bör genomföras, att pensionsregleringar framdeles vinna tillämpning beträffande samtliga därefter utgående pensioner.

Stockholm den 17 januari 1940.

Fredrik Ström.

Helge Bäcklund.

P. Granath.

A. J. Bårg.

Karl Aug. Johanson.

C. A. Härdin.